

TESPAM

Türkiye Enerji Stratejileri ve Politikaları Araştırma Merkezi

KIZILDENİZ DENİZ SAVUNMA KOALİSYONU:

Husi Ablukası, Bölgesel Hizalanma ve Türkiye İçin Stratejik Sonuçlar Üzerine Bir
Değerlendirme

TESPAM Kızılirma Enstitüsü

Ankara, Ağustos 2026

I. Giriş ve Kapsam

30 Temmuz 2026 tarihinde Riyad'da gerçekleştirilen üst düzey toplantının ardından Suudi Arabistan Savunma Bakanlığı, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 14 ülkenin, Kızıldeniz, Babülmendep Boğazı ve Aden Körfezi'nde deniz güvenliğini tesis etmeyi amaçlayan çok uluslu bir deniz savunma koalisyonunun kurulmasına destek verdiğini açıklamıştır. Bu bağlamda, ortak bildiriye imza koyan ülkeler; Suudi Arabistan, Türkiye, Kuveyt, Bahreyn, Katar, Pakistan, Mısır, Ürdün, Yemen, Bangladeş, Nijerya, Sudan, Cibuti ve Somali olarak sıralanmaktadır. Toplantıya ise 43 ülke ile Avrupa Birliği delegasyonunun temsilci düzeyinde katılım sağladığı, ABD, İngiltere, Fransa ve İtalya gibi Batılı aktörlerin de sürece gözlemci ya da müzakereci sıfatıyla dahil olduğu görülmektedir.

İşbu rapor, söz konusu ittifak girişimini; (i) Yemen'de devam eden çatışmaların güncel seyri, (ii) Suudi Arabistan'ın hamle motivasyonları, (iii) İran ve İsrail'in pozisyonları, (iv) ittifakın oluşum dinamikleri ve dışarıda kalan aktörler, (v) büyük güçlerin (ABD, Çin, Rusya, Hindistan, AB) ve NATO'nun tutumu, (vi) ittifakın askerî güç kullanma ihtimali, (vii) enerji piyasalarına muhtemel yansımaları, (viii) daha geniş ölçekli bir Sünni-Şii ekseninde kutuplaşma riski, (ix) İran'ın elinde kalan kozlar, (x) Türkiye için risk ve fırsatlar, (xi) “İslam Devletleri Ordusu” modelinin işlerlik ihtimali ve (xii) caydırıcılığın teknik-ekonomik-askerî-teknolojik boyutları başlıkları altında akademik bir düzlemde ele almaktadır. Mamafih, konunun seyyal doğası nedeniyle burada sunulan değerlendirmelerin, sahadaki gelişmelere paralel olarak güncellenmeye muhtaç olduğu baştan vurgulanmalıdır.

II. Yemen'de Devam Eden Çatışmaların Güncel Manzarası

Yemen'deki iç savaş, 2014 sonlarında Husilerin (Ensarullah Hareketi) başkent Sana'yı ele geçirmesi ve meşru hükümeti sürgüne zorlamasıyla başlayan, on iki yılı aşkın bir süredir devam eden ve Nisan 2022'den bu yana nispi bir sükûnet içinde seyreden bir çatışmadır. Ne var ki bu görece sükûnet, Temmuz 2026 itibarıyla yeniden kırılganlaşmıştır. Husilerin, dört yıllık ateşkesin fiilen sona ermesinin ardından 20 Temmuz'da Suudi Arabistan'a yönelik bir “deniz ablukası” ilan etmesi ve akabinde Suudi bağlantılı petrol tankerlerini balistik füze ve insansız hava aracı saldırılarıyla hedef alması, Yemen cephesini yeniden bölgesel bir kriz odağı hâline getirmiştir.

Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap Koalisyonu, bu gelişmelere karşılık Yemen'in Hudeyde vilayetindeki Husi askerî hedeflerine hava saldırıları düzenlemiştir; Koalisyon Sözcüsü Tuğgeneral Turki el-Maliki, Husilerin ticari gemilere yönelik saldırılarını “uluslararası sularda işlenen yeni bir terör suçu” olarak nitelendirmiştir. Riyad yönetimi, Hudeyde Limanı'nın bilinçli olarak hedef alınmadığını, insani yardım ve ticari gemi trafiğinin sürdüğünü açıklasa da, Husiler saldırıların karşılıksız kalmayacağı yönünde tehdit savurmuş ve Suudi Arabistan'ın Yenbu kentinde art arda hava saldırısı alarmları verilmiştir. Bu karşılıklı vuruş-karşı vuruş

sarmalı, Yemen'deki cephe hattının değil, denizcilik güzergâhlarının asıl mücadele alanına dönüştüğünü göstermektedir.

Bu noktada altı çizilmesi gereken bir husus, Husi ablukasının zamanlamasının tesadüfi olmadığıdır. Söz konusu adım, ABD-İsrail ile İran arasında 28 Şubat 2026'da başlayan ve 17 Haziran'da Versay'da imzalanan mutabakat zaptıyla geçici olarak dondurulan savaşın, Hürmüz Boğazı'nın statüsü konusunda Temmuz ortasında yeniden alevlenmesiyle eşzamanlı gerçekleşmiştir. Nitekim Husiler, Tahran'ın “Direniş Eksen” bileşenlerinden biri olarak, İran'ın Hürmüz'de yaşadığı askerî ve diplomatik sıkışmayı Kızıldeniz'de yeni bir cephe açarak dengelemeyi hedeflemiştir. İşte tam da bu noktada, Yemen cephesi ile Hürmüz krizi arasındaki stratejik eşgüdüm ihtimali analitik olarak göz ardı edilmemelidir.

III. Suudi Arabistan'ın Hamlesi: Motivasyonlar ve Sınırlılıklar

Suudi Arabistan açısından mesele, salt Husi tehdidinin bertaraf edilmesinden ibaret değildir. Hürmüz Boğazı'nın İran-ABD/İsrail savaşı nedeniyle fiilen işlevsiz hâle gelmesi, Kızıldeniz-Babülmendep-Yenbu güzergâhını Riyad'ın petrol ihracatı açısından ikame edilemez bir alternatife dönüştürmüştür. Bu bağlamda, Suudi Arabistan'ın batı kıyısındaki Yenbu Limanı'nın stratejik ağırlığı katlanarak artmıştır. Hatta Suudi Arabistan ülkenin doğusundan batısına kadar petrol sevkiyatını yaparak Hürmüz'e alternatif bu güzergâhı oluşturmak için milyarlarca dolar yatırım da yapmıştır. Geline bu noktada ise Hürmüz'ün kapalı kaldığı bir senaryoda Riyad'ın ihracat kapasitesinin tek güvenli mahreci Kızıldeniz güzergâhı olarak öne çıkmıştır. Dolayısıyla, Husilerin tam da bu güzergâhı hedef alan bir abluka ilan etmesi, Suudi Arabistan için varoluşsal bir tedarik güvenliği meselesine dönüşmüştür.

Suudi girişiminin ikinci boyutu ise diplomatik meşruiyet inşasıdır. Riyad, tek başına askerî karşılık vermek yerine, 43 ülke ve AB'yi bir araya getiren geniş katılımlı bir toplantı düzenleyerek, hem operasyonel yükü paylaşmayı hem de olası bir askerî angajmanı çok taraflı bir zeminde meşrulaştırmayı hedeflemiştir. Velhasıl, ilan edilen ittifakın “tamamen savunma amaçlı olduğu” ve “hiçbir devleti hedef almadığı” vurgusu, Riyad'ın İran'la doğrudan bir savaşa sürüklenme riskini bertaraf etme kaygısını da yansıtmaktadır.

IV. İran'ın Pozisyonu: İkili Sıkışma ve Olası Tepki Repertuarı

İran, Temmuz 2026 itibarıyla iki cepheli bir baskı altındadır: bir yandan ABD ve İsrail ile süregelen doğrudan askerî gerginlik —ki bu süreçte İsfahan, Yezd, Loristan, Sistan-Beluçistan, Hürmüzgan, Fars ve Huzistan eyaletlerindeki hedefler ABD hava saldırılarına maruz kalmıştır— öte yandan, kendi vekil ağının (Husiler) başlattığı Kızıldeniz ablukasının, bu kez Sünni Arap dünyasının geniş bir cephesini karşısına alma riski taşımasıdır. Diğer taraftan TESPAM bünyesinde daha önce yayınlanan raporlar İran içinde oluşan yönetim boşluğunu doldurmaya çalışan farklı aktörlerden de bahsetmektedir. Bu da süreci etkileyen ve karmaşılaştıran bir diğer husustur. İşte bu bağlamda, Tahran'ın Kızıldeniz Koalisyonu'na vereceği tepkinin, açık bir askerî meydan okumadan ziyade örtülü ve vekâlet temelli bir hat üzerinden şekillendirmesinin

daha muhtemel olduğu ortaya çıkmaktadır. Zira İran, hâlihazırda Hürmüz cephesinde önemli bir askerî ve ekonomik yıpranma yaşamaktadır.

Nitekim İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İsmail Bekayi'nin “ABD'nin savaş ve barış zamanını belirlemesine asla izin vermeyecekleri” yönündeki söylemi, Tahran'ın resmî düzeyde meydan okuyucu bir dil sürdürmeye devam ettiğini, ancak bunun sahadaki fiilî kapasiteyle her zaman örtüşmediğini göstermektedir. İran'ın petrol satış gelirlerinin dramatik biçimde gerilediği, Aralık 2025-Mart 2026 döneminde yaklaşık 8 milyar dolar civarında kaldığı yönündeki açıklamalar, rejimin “direniş ekonomisi” söylemine rağmen ciddi bir dış kaynak sıkışıklığı yaşadığına işaret etmektedir.

Bu minvalde, İran'ın Kızıldeniz Koalisyonu'na karşı vereceği tepki muhtemelen üç eksende şekillenecektir:

- Söylemsel düzeyde sertleşme — koalisyonu “Batı güdümlü bir kuşatma girişimi” olarak tanımlayan, ancak doğrudan askerî tehdit içermeyen açıklamalar;
- Husiler üzerinden vekâlet temelli taciz — Kızıldeniz'deki düşük yoğunluklu saldırıların sürdürülmesi, ancak koalisyonu doğrudan tahrik edecek büyük ölçekli bir eskalasyondan kaçınılması;
- Diplomatik manevra alanı arayışı — Umman ve Katar gibi arabulucu kanalları kullanarak, hem Hürmüz hem Kızıldeniz krizlerini eş zamanlı yumuşatacak bir müzakere zemini oluşturma çabası.

Bu üç eksenin bileşkesi, İran'ın kısa vadede iki cepheli bir savaşı göze alamayacağını, dolayısıyla Kızıldeniz Koalisyonu'na karşı gösterişçi fakat sınırlı bir tepki vermeyi tercih edeceğini düşündürmektedir.

V. İsrail'in Pozisyonu

İsrail açısından mesele, doğrudan koalisyonu taraf olma meselesinden ziyade, Husi tehdidinin Kızıldeniz-Aden Körfezi hattında İsrail bağlantılı gemi trafiğini —Gazze savaşı döneminde olduğu gibi— aksatma potansiyelidir. Nitekim Husilerin İsrail bağlantılı gemilere yönelik saldırıları, geçtiğimiz dönemde kargo hacimlerinin sert biçimde gerilemesine ve gemilerin Ümit Burnu üzerinden uzayan bir güzergâha yönelmesine yol açmıştır. Bu bağlamda İsrail, Kızıldeniz Koalisyonu'nun resmî bir üyesi olmasa da, koalisyonun fiilî hedefiyle -Husi/İran eksenini zayıflatmak- büyük ölçüde örtüşen bir stratejik çıkar paydasına sahiptir.

Ancak İsrail'in görünür biçimde sürecin dışında tutulması, tesadüfi değil, bilhassa stratejik bir tercihtir. Koalisyonun Sünni Arap ve Müslüman ülkeler eksenli meşruiyetini korumak isteyen Suudi Arabistan, İsrail'in dahil olduğu bir yapının bölgedeki Müslüman kamuoyu nezdinde algı kaybına yol açacağını farkındadır. Bu nedenle, İsrail'in koalisyonu resmî katılımı yerine, istihbarat paylaşımı ve dolaylı operasyonel eşgüdüm üzerinden “görünmez ortak” pozisyonunda kalması beklenmektedir. Hiç şüphesiz, ABD'nin sürece dahil olma ihtimali arttıkça, İsrail'in de -en azından istihbarat ve erken uyarı kapasitesi bağlamında- arka planda daha etkin bir rol üstlenmesi kuvvetle muhtemeldir.

Diğer taraftan İsrail böylesi bir süreci çok daha geniş bir coğrafyada yankı uyandırabilecek bir Sünni-Şii çatışmasına döndürmek için arka planda çalışmalarını sürdürecektir. Tabii bunu başarabilme ihtimali halen düşüktür. Lakin bu ihtimal sıfır da değildir.

VI. İttifakın Oluşum Dinamikleri

VI.I. Neden Bu Ülkeler Bir Araya Gelebildi?

Kızıldeniz Koalisyonu'nun bu denli hızlı ve geniş katılımıla şekillenebilmesinin ardında, aslında birbirini besleyen üç yapısal dinamik bulunmaktadır. Birincisi, Hürmüz krizinin yarattığı küresel enerji güvenliği paniği, alternatif güzergâhların —bilhassa Kızıldeniz-Süveyş hattının— stratejik değerini keskin biçimde artırmış; bu da hem üretici hem tüketici ülkeleri ortak bir aciliyet etrafında hizalamıştır. İkincisi, Husilerin ticari gemilere yönelik saldırılarının önceki dönemde İsrail-Gazze bağlamıyla sınırlı kalmayıp, farklı bayraklı ve farklı ülkelere ait gemilere de yayılması, meseleyi bir “İsrail sorunu” olmaktan çıkarıp evrensel bir deniz güvenliği sorununa dönüştürmüştür. Üçüncüsü ise, Suudi Arabistan'ın bizzat kendisinin savaşa fiilen taraf hâline gelmesi —nitekim Riyad, ABD'nin Irak'taki Şii milislere yönelik saldırılarına dolaylı destek vermiştir— koalisyon kurma girişimini yalnızca savunma amaçlı değil, aynı zamanda bölgesel liderlik iddiasının bir tezahürü kılmıştır.

VI.II. Kimler Dışarıda Kaldı?

İttifakın en dikkat çekici yönü, katılımdan ziyade katılmayanlardır. Körfez İşbirliği Konseyi'nin altı üyesinden Birleşik Arap Emirlikleri ve Umman, ortak bildiriye imza koymamıştır. Bu durum tesadüfi değildir:

— Umman, gerek İran ile sürdürdüğü tarihsel arabuluculuk rolünü korumak, gerekse Hürmüz krizinde yürüttüğü diplomatik trafiği (Tahran'a giden heyetler) tehlikeye atmamak amacıyla, açıkça İran karşıtı algılanabilecek bir bloğa dahil olmaktan kaçınmıştır.

— BAE ise, hem İran ile ticari-diplomatik kanallarını canlı tutma stratejisi hem de Yemen'deki kendi vekil unsurları (Güney Geçiş Konseyi gibi) üzerinden Suudi Arabistan'la zaman zaman çelişen bir Yemen politikası izlediğinden, ilk aşamada koalisyona resmî destek vermemeyi tercih etmiştir. Bununla birlikte, her iki ülkeye de kapının açık tutulduğunun vurgulanması, bu çekimserliğin nihai değil taktiksel olduğuna işaret etmektedir.

Bunun yanı sıra, listede Katar, Bahreyn ve Kuveyt'in yer alması, Körfez'in çoğunluğunun Suudi liderliğindeki hatta konumlandığını göstermekle birlikte, ittifakın homojen bir “Sünni blok” olarak okunmasının da yanıltıcı olacağı belirtilmelidir. Zira Yemen'in bizzat kendisi -meşru hükümeti üzerinden- listede yer almakta, bu da yapının Husi karşıtı bir iç savaş cephesiyle iç içe geçtiğini göstermektedir.

Diğer taraftan Kızıldeniz Koalisyonu'nun katılımcı listesinde Irak ve Suriye'nin bulunmaması, tesadüfi değil, her iki ülkenin kendine özgü yapısal kısıtlarından kaynaklanan, analitik açıdan ayrıca ele alınmayı hak eden ayrı bir husustur.

Irak açısından mesele, doğrudan bir tercih meselesi olmaktan öte, bizzat devletin iç siyasi mimarisinin bir sonucudur. 2003 sonrası kurulan Irak siyasi sistemi, Şii Arap çoğunluğun devlet aygıtı üzerindeki ağırlığını yapısal hâle getirmiş, bu da Tahran'ın Bağdat üzerindeki siyasi ve askerî nüfuzunu derinleştirmiştir. Nitekim ABD'nin İran ile savaşı sürerken Irak'taki orduya bağlı Şii milis gruplarını hedef alan saldırılara bizzat Suudi Arabistan'ın da destek vermesi, Bağdat'ı fiilen “savaşın öznesi” değil “savaşın sahnesi” konumuna itmiştir. Bu koşullarda, kendi topraklarında İran yanlısı silahlı gruplara ev sahipliği yapan ve bu grupların siyasi kanatlarının hükümet koalisyonunun parçası olduğu bir Irak'ın, açıkça İran karşıtı algılanan bir deniz güvenliği ittifakına katılması, hem iç siyasi istikrarını hem de Tahran'la sürdürdüğü kırılgan dengeyi tehlikeye atacaktır.

Suriye'nin dışarıda kalması ise büyük ölçüde farklı bir mantığa dayanmaktadır. Aralık 2024'te Beşar Esad rejiminin çökmesinin ardından Ahmed eş-Şara liderliğinde kurulan Geçiş Hükümeti, henüz devlet otoritesini ülkenin tamamına (bilhassa Fırat'ın doğusu ile Alevi ve Dürzi bölgelerine) yayamamış, ordusu ve kurumları yeniden inşa sürecinin başlarında olan bir yapıdır. Şam yönetiminin dış politika önceliği, IŞİD'e Karşı Küresel Koalisyon'a katılım ve Washington ile Paris'te İsrail'le dolaylı bir “Ortak İletişim Mekanizması” kurulması örneğinde görüldüğü üzere, Batı nezdinde meşruiyet inşasına ve iç istikrara odaklanmış durumdadır. Dahası, Suriye'nin coğrafi konumu -kıyılarının Akdeniz'e bakması, Kızıldeniz'e doğrudan bir çıkışının bulunmaması- ülkeyi işlevsel olarak bu ittifakın doğal bir tarafı olmaktan zaten uzaklaştırmaktadır. Nitekim eş-Şara yönetiminin, Lübnan'a dahi askerî müdahaleden kaçınacağını, önceliğinin “savaştan uzak durmak” olduğunu açıkça ifade etmesi, Şam'ın kısa-orta vadede herhangi bir dış askerî ittifaka -ister Sünni Arap eksenli olsun- katılmaktan imtina edeceğini göstermektedir. Yoksa mevcut Şam yönetiminin de Şiilerle ve İran ile arasının kötü olacağı tahmin edilebilecektir.

Bu itibarla, Irak ve Suriye'nin yokluğu, Kızıldeniz Koalisyonu'nun coğrafi olarak “Bereketli Hilal” hattını (Irak-Suriye-Lübnan) dışarıda bırakan, esasen Arap Yarımadası, Kuzey Afrika ve Güney/Güneydoğu Asya eksenli bir yapı olarak kurgulandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, ittifakın operasyonel odağını doğrudan Babülmendep-Kızıldeniz-Aden Körfezi hattıyla sınırlı tutma stratejisiyle de örtüşmektedir. Mamafih, Irak ve Suriye'nin dışarıda kalması, İran'ın “Direniş Eksenini”nin kara bağlantılı unsurlarının (Irak milisleri, Hizbullah) bu deniz merkezli ittifakın doğrudan hedefi olmaktan ziyade, dolaylı ve kara temelli bir cephede varlığını sürdürmeye devam edeceği anlamına gelmektedir.

VII. Büyük Güçlerin ve NATO'nun Pozisyonu

VII.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD'nin koalisyona ilişkin tutumu muğlaktır ve bu muğlaklık, bizzat Washington'ın İran ile sürmekte olan doğrudan askerî gerginlikten kaynaklanmaktadır. Al Monitor kaynaklı haberlerde, İran ile yaşanan tırmanma nedeniyle ABD'nin Husilere yönelik operasyonlara doğrudan katılmaktan kaçınabileceği ifade edilmektedir. Zira Washington, hem Hürmüz'de hem Kızıldeniz'de eş zamanlı iki cephe bir askerî yükümlülük altına girmek istememektedir. Bununla birlikte, ABD'nin toplantıya davet edilmiş olması ve

koalisyonun genel çerçevesini desteklemesi, en azından istihbarat paylaşımı ve lojistik destek düzeyinde bir katkı sunacağına işaret etmektedir.

VII.II. Rusya Federasyonu

Rusya'nın bölgedeki tutumu, hâlihazırda Ukrayna savaşı bağlamında sürdürdüğü çatışma pratiklerinin Kızıldeniz'e sirayet etmesiyle daha da karmaşıklaşmıştır. Nitekim Moskova'nın askerî yük taşıyan bir Ukrayna gemisini Kızıldeniz'de vurduğu bildirilmiştir. Bu veri, Rusya'nın koalisyonun bir parçası olmaktan ziyade, bölgesel istikrarsızlığı kendi çıkarları doğrultusunda -özellikle enerji fiyatları üzerinden- araçsallaştırma eğiliminde olduğunu düşündürmektedir. Zira yüksek seyreden petrol fiyatları, Batı yaptırımları altındaki Rus bütçesi için doğrudan bir gelir kalemidir. Bu bağlamda Moskova'nın, Kızıldeniz Koalisyonu'na açık bir muhalefet sergilemekten ziyade, hem Tahran hem Riyad ile eş zamanlı temaslarını sürdürerek, krizin ne tam anlamıyla çözülmesinden ne de tam anlamıyla derinleşmesinden rahatsızlık duymayan “yönetilebilir istikrarsızlık” tercihinin koruması beklenmektedir. Nitekim Rusya'nın hem İran'a silah ve teknoloji tedariki hem de Suudi Arabistan ve BAE ile OPEC+ çerçevesinde sürdürdüğü üretim koordinasyonu, Moskova'yı krizin tarafı değil, krizden faydalanan üçüncü bir aktör konumuna yerleştirmektedir.

VII.III. Çin Halk Cumhuriyeti

Çin, petrol ithalatının büyük bölümünü Hürmüz ve Kızıldeniz güzergâhlarından karşılayan, dolayısıyla çatışmanın tırmanmasından değil sükûnetinden çıkar sağlayan bir aktördür. Dolayısıyla Hürmüz krizinin zirve yaptığı dönemde Pekin'in ham petrol ithalatını kısarık ve stratejik stoklarını kullanarak arz kesintisini büyük ölçüde sübvans etmeye çalıştığı bilinmektedir. Bu bağlamda Çin'in koalisyona resmî katılımdan ziyade, diplomatik kanallar üzerinden istikrar çağrısı yapan bir “sessiz istikrar” pozisyonunu sürdürmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, Pekin'in bu krizde tümüyle pasif kalması da beklenmemelidir. Çin'in hem İran'la (petrol alımları ve stratejik ortaklık anlaşması üzerinden) hem Suudi Arabistan'la (Vizyon 2030 yatırımları üzerinden) sürdürdüğü çift yönlü ilişki ağı, Pekin'i her iki tarafı da sükûnete davet edebilecek nadir aktörlerden biri kılmaktadır. Nitekim Çin'in daha önce Suudi Arabistan-İran diplomatik normalleşmesinde (2023) oynadığı arabulucu rol, benzer bir işlevin Kızıldeniz krizinde de -sahnenin gerisinde ve düşük profile- tekrarlanabileceğine işaret etmektedir.

VII.IV. Hindistan

Hindistan için Kızıldeniz-Babülmendep hattı, Avrupa pazarlarına erişimin ve enerji ithalatının kritik bir bileşenidir. Yeni Delhi, doğrudan bir askerî ittifaka taraf olmaktan ziyade, kendi deniz kuvvetlerinin bölgedeki konvoy koruma faaliyetlerini artırarak, koalisyonla paralel fakat bağımsız bir güvenlik hattı izlemeyi tercih edecektir. Nitekim Hindistan'ın son yıllardaki Aden Körfezi karşı-korsanlık operasyonları, bu yaklaşımın süreklilik arz ettiğini göstermektedir. Bu tercihin ardında, Yeni Delhi'nin hem Suudi Arabistan ve BAE ile derinleşen enerji-yatırım ilişkileri hem de İran'la Chabahar Limanı üzerinden sürdürdüğü stratejik bağlantı projesi arasında bir denge gözetme kaygısı yatmaktadır. Bu nedenle

Hindistan'ın resmî bir ittifak üyeliğinden çok, kendi ulusal çıkarına hizmet eden bağımsız bir deniz gücü konuşlandırması daha muhtemel bir senaryodur.

VII.V. Japonya

Japonya, Hürmüz ve Kızıldeniz'deki eş zamanlı krizlerden en fazla dolaylı zarar gören aktörlerden biridir. Zira ülkenin petrol ithalatının büyük çoğunluğu Orta Doğu kaynaklıdır ve bu ithalatın büyük bölümü tam da kriz bölgesindeki güzergâhlardan geçmektedir. Tokyo yönetimi, krize doğrudan bir askerî katılımdan ziyade, esasen arz güvenliğini çeşitlendirme ve stratejik rezerv yönetimi üzerinden bir uyum stratejisi izlemektedir. Bu bağlamda Japon hükümetinin stratejik petrol rezervlerinden ek günlük tüketim miktarları piyasaya sürmesi ve Suudi Arabistan'ın Kızıldeniz kıyısındaki Yanbu Limanı ile BAE'deki Fujairah Limanı'nı içeren alternatif lojistik güzergâhlar belirlemesi, bu çeşitlendirme stratejisinin somut yansımalarıdır. Dolayısıyla Japonya'nın Kızıldeniz Koalisyonu'na askerî düzeyde değil fakat ekonomik-lojistik düzeyde (liman altyapısı yatırımları, tedarik zinciri çeşitlendirmesi) dolaylı bir katkı sunması daha muhtemeldir. Japon ve Güney Koreli şirketlerin Husi tehdidinden kaçınmak amacıyla gemilerini Ümit Burnu üzerinden yönlendirmesi, Tokyo'nun krizin doğrudan bir tarafı olmaktan çok, krizin dolaylı bir mağduru olarak konumlandığını göstermektedir.

VII.VI. Avrupa Birliği ve NATO

Fransa, Almanya ve İtalya başta olmak üzere Avrupa ülkelerinin, ABD'nin sürece dahil olması hâlinde koalisyonu katılmayı değerlendirdiği aktarılmaktadır. Bu, Avrupa'nın bağımsız bir inisiyatif almaktan ziyade, transatlantik eşgüdümü bekleyen bir tutum sergilediğini göstermektedir. NATO'nun kurumsal düzeyde bu ittifaka resmî bir taraf olması beklenmemektedir. Zira Kızıldeniz-Babülmendep hattı, NATO'nun coğrafi sorumluluk alanının dışındadır. Bununla birlikte, ittifak, NATO'nun 2024 sonrası benimsediği “ortaklık ağları üzerinden genişleyen deniz güvenliği” yaklaşımıyla da örtüşmektedir. Nitekim Atlantik ittifakının Aden Körfezi'ndeki önceki karşı-korsanlık operasyonları (Ocean Shield benzeri modeller), bireysel üye devletlerin (Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya) NATO şapkası dışında fakat NATO doktrinine paralel bir katkı sunmasına emsal teşkil etmektedir. İşte tam da bu noktada, NATO'nun kurumsal olarak değil fakat üye devletleri üzerinden fiilî bir destekleyici rol üstleneceği öngörülebilecektir.

VIII. Bu İttifakı Fiilen Kim Örgütlüyor? ABD'nin Perde Arkasındaki Rolü Üzerine Bir Sorgulama

Kızıldeniz Koalisyonu'nun resmî anlatısı, girişimi tamamen Suudi Arabistan'ın öncülüğünde, bölgesel bir inisiyatif olarak sunmaktadır. Ne var ki, sahadaki veriler bu anlatıyı kısmen sorgulamayı gerektirecek denli çok katmanlı bir tablo ortaya koymaktadır. Nitekim Suudi Arabistan'ın koalisyon girişimini duyurmasından yalnızca günler önce, Riyad'ın bizzat ABD ile birlikte Irak'taki İran yanlısı Şii milis gruplarına ortak bir saldırı düzenlemiş olması, Suudi hamlesinin Washington'dan bağımsız, kendiliğinden gelişen bir karar olmaktan

ziyade, ABD-Suudi Arabistan ekseninde önceden eşgüdümlemiş bir stratejinin deniz güvenliği ayağı olabileceğine işaret etmektedir.

İkinci bir gösterge, ABD'nin bizzat kendisinin 46 ülkeye gönderilen davet listesinde yer alması ve koalisyonun genel çerçevesinin görüşüldüğü Riyad toplantısına iştirak etmesidir. Bu davet, ABD'yi pasif bir gözlemciden ziyade, çerçevenin şekillendirilmesinde söz sahibi bir aktör konumuna taşımaktadır. Üstelik ABD'nin daha önce -2023-2024 döneminde- Husi tehdidine karşı bizzat kendi öncülüğünde “Refah Muhafızı Operasyonu” (Operation Prosperity Guardian) adlı benzer birçok uluslu deniz güvenliği girişimini başlatmış olması, Washington'ın bu tür koalisyon modellerinin hem doktrinsel hem de operasyonel mimarisine zaten aşına olduğunu, dolayısıyla Kızıldeniz Koalisyonu'nun kurgusuna teknik ve stratejik danışmanlık düzeyinde katkı sunmuş olabileceğini düşündürmektedir.

Bununla birlikte, ABD'nin bu süreçte “görünür lider” değil “görünmez mimar” rolünü tercih etmesinin de kendine has stratejik bir mantığı bulunmaktadır. Washington, hâlihazırda İran'la doğrudan bir savaşın tarafı olduğundan, Kızıldeniz'de de aleni bir liderlik üstlenmesi hem İran nezdinde “iki cephe kuşatma” algısını pekiştirerek tırmanma riskini artırabilecek, hem de koalisyonun Sünni Arap ve Müslüman ülkeler nezdindeki “yerli/bölgesel” meşruiyetini zedeleyebilecektir. Bu itibarla, ABD'nin akılcı tercihi, girişimi Suudi Arabistan'ın öncülüğünde “yerelleştirilmiş” bir yapı olarak sunarken, kendisi istihbarat paylaşımı, lojistik destek ve diplomatik çerçeveleme düzeyinde perde arkasında kalmaktır. Netice itibarıyla, mevcut veriler, ittifakın Suudi Arabistan tarafından resmî olarak “sahiplenildiği”, ancak ABD'nin en azından fikren ve stratejik olarak sürecin arka planında belirleyici bir rol oynadığı; dolayısıyla girişimin “kim tarafından örgütlendiği” sorusunun net bir tek-aktör cevabından ziyade, Riyad-Washington ekseninde eşgüdümlü bir ortak inşa süreci olarak okunması gerektiği yönünde bir değerlendirmeyi desteklemektedir. Mamafih, bu tespitin kesin bir kanıtı değil, dolaylı emarelerin bir araya getirilmesine dayandığı; ABD'nin resmî katkısının somut ölçeğinin (finansman, komuta-kontrol mimarisi, istihbarat paylaşımının derinliği) ancak koalisyonun operasyonel detayları netleştikçe daha sağlıklı değerlendirilebileceği de vurgulanmalıdır.

IX. İttifak Askerî Güç Kullanacak mı?

Mevcut veriler, koalisyonun kısa vadede aktif ve kolektif bir askerî güç kullanımından ziyade, istihbarat paylaşımı, ortak deniz devriyeleri ve caydırıcı tatbikatlar eksenli bir “varlık gösterme” stratejisi izleyeceğine işaret etmektedir. Nitekim Suudi Savunma Bakanlığı'nın açıklamasında, ittifakın “tamamen savunma amaçlı” olduğu ve “hiçbir devleti hedef almadığı” özellikle vurgulanmıştır. Bu dil tercihi, koalisyonun bir saldırı ittifakından ziyade bir caydırıcılık ve konvoy koruma mekanizması olarak kurgulandığını göstermektedir. Ayrıca, üye ülkelerin hangi askerî unsuru, gemiyi veya hava aracını tahsis edeceğine ilişkin ayrıntıların henüz açıklanmamış olması, yapının operasyonel olgunluğa henüz erişmediğinin bir göstergesidir.

Bununla birlikte, Husilerin saldırılarını sürdürmesi ve/veya Hürmüz krizinin Kızıldeniz'e sıçraması hâlinde, koalisyonun -bilhassa Suudi Arabistan ve Mısır öncülüğünde- Hudeyde çevresindeki Husi askerî altyapısına

yönelik noktasal hava harekâtlarını genişletmesi olasılık dahilindedir. Nitekim Arap Koalisyonu'nun mevcut hâlihazırda Hudeyde'de sınırlı hava saldırıları düzenlediği bilinmektedir. Yeni ittifak yapısı, bu tür operasyonlara çok taraflı bir istihbarat ve lojistik destek sağlayarak etkinliğini artıracaktır. Velhasıl, ittifakın “aktif savaşan” değil “aktif caydırıcı ve destekleyen” bir mimariyle işleyeceği değerlendirilmektedir.

X. Enerji Güvenliği ve Küresel Piyasalar

X.I. Fiyat Dinamikleri ve Risk Primi

Kızıldeniz krizi, Hürmüz krizinin yarattığı arz güvensizliğiyle birleştiğinde, Brent petrolün kısa süreliğine varil başına 100 dolar eşiğini test etmesine yol açmıştır. Ancak Ağustos 2026 başı itibarıyla fiyatlar, ABD-İran diplomatik temaslarındaki yumuşama sinyalleri, Hürmüz'deki tanker trafiğinin kısmen toparlanması ve OPEC+'ın günlük üretim kotasını 188 bin varil artırma kararının etkisiyle 85 dolar bandına gerilemiştir. Bu veri, piyasanın jeopolitik risk primini büyük ölçüde koalisyonun kurulma haberine değil, esasen Hürmüz'deki gerilimin azalma ihtimaline endekslediğini göstermektedir.

Bununla birlikte, uzmanların vurguladığı üzere, stratejik petrol stoklarının azalması ve ticari stokların sıkışması, Hürmüz ile Babülmendep boğazlarındaki risklerin sürmesi hâlinde fiyatların yeniden yukarı yönlü baskı altına girebileceğine işaret etmektedir. Kızıldeniz Koalisyonu'nun kısa-orta vadeli en somut ekonomik işlevi, tam da bu risk priminin dizginlenmesidir. Konvoy koruma ve ortak devriye kapasitesinin artması, sigorta primlerinin (war-risk premium) düşürülmesine, Ümit Burnu üzerinden uzayan alternatif güzergâhlara olan bağımlılığın azalmasına ve dolayısıyla küresel navlun maliyetlerinin normalleşmesine katkı sağlayabilecektir. Mamafih, koalisyonun operasyonel etkinliği kanıtlanana dek, piyasaların “güven inşası” sürecinin tamamlanmasını bekleyeceği, bu nedenle fiyat oynaklığının orta vadede sürmeye devam edeceği öngörülmelidir.

X.II. Alternatif Güzergâhların Sınırlılığı

Hürmüz krizinin ardından Suudi Arabistan'ın doğudaki üretim sahalarını batı kıyısındaki Yenbu Limanı'na bağlayan ve günlük yaklaşık (yeni kapasite artışı ile birlikte) 7 milyon varil kapasiteli Petroline (Doğu-Batı) boru hattı, Hürmüz'ü baypas etmenin en güçlü kozu olarak öne çıkmıştır. Dolayısıyla, tam da bu nedenle, Petroline üzerinden batıya taşınan petrolün nihai olarak deniz yoluyla, yani Yenbu-Kızıldeniz-Babülmendep hattı üzerinden dünya pazarlarına ulaştırılması zorunluluğu doğmakta; bu da Kızıldeniz'deki güvenlik krizini, Hürmüz'e karşı geliştirilen “yedek plan”ın da kendisini tıkayan bir ikinci darboğaza dönüştürmektedir.

Bu çerçevede, Süveyş Kanalı ve SUMED boru hattı üzerinden kuzeye yönlendirilebilecek alternatif sevkiyatların dahi Kızıldeniz'in kuzey kesimini kullanmak zorunda olması, güvenlik risklerini tümüyle ortadan kaldırmamaktadır. Netice itibarıyla, enerji güvenliği açısından tekil bir güzergâhın değil, çoklu ve

eş zamanlı güvence altına alınmış bir güzergâh ağının (Hürmüz, Petroline, Kızıldeniz-Babülmendep, Süveyş-SUMED) bir arada işlemesi zorunlu hâle gelmiştir. Kızıldeniz Koalisyonu da tam olarak bu çoklu güvence mimarisinin deniz güvenliği ayağını oluşturmaktadır.

X.III. Asya Pazarlarına ve Enflasyona Yansımalar

Hürmüz ve Kızıldeniz'deki eş zamanlı krizlerin en ağır dolaylı maliyeti, petrol ithalatının büyük bölümünü bu güzergâhlardan karşılayan Asya ekonomilerine yüklenmektedir. Çin, Japonya, Güney Kore ve Filipinler gibi ülkelerde akaryakıt fiyatlarındaki yükseliş ve tedarik gecikmeleri gözlemlenmiş; bazı Japon ve Güney Koreli şirketlerin, Husi tehdidinden kaçınmak amacıyla gemilerini Ümit Burnu üzerinden dolaşan -dört hafta daha uzun- güzergâhlara yönlendirdiği aktarılmıştır. Uzmanlara göre bu tür maliyet artışları, ithalatçı Asya ekonomilerinde enflasyonist baskıyı derinleştirmekte; bu da Kızıldeniz Koalisyonu'nun başarısını yalnızca bölgesel bir güvenlik meselesi olarak değil, küresel enflasyon dinamikleri açısından da izlenmesi gereken bir gösterge hâline getirmektedir.

XI. Daha Büyük Ölçekli Bir Sünni-Şii Kutuplaşmasını Tetikler mi?

Kızıldeniz Koalisyonu'nun mezhepsel bir Sünni-Şii savaşını doğrudan tetikleme ihtimali, mevcut veriler ışığında sınırlı fakat tümüyle göz ardı edilemez bir risk olarak değerlendirilmelidir. Bir yandan, koalisyonun resmî söylemi bilinçli biçimde mezhepsel bir çerçeveden kaçınmakta, meseleyi “deniz güvenliği” ve “uluslararası ticaret yollarının korunması” ekseninde sunmaktadır. Bu, Riyad'ın Yemen'in bizzat kendisini (meşru hükümeti üzerinden) koalisyona dahil ederek, yapıyı bir “Sünni-Şii” karşılaşmasından ziyade “meşru devlet-vekil milis” karşılaşması olarak kurgulama çabasını yansıtmaktadır.

Öte yandan, sahadaki fiilî dinamikler -İran destekli Husiler, İran destekli Irak'taki Şii milisler, Lübnan'daki Hizbullah ve bunlara karşı konumlanan geniş bir Sünni Arap-Müslüman koalisyonu- yapısal olarak mezhepsel bir eksene denk düşmektedir. Bu bağlamda, koalisyonun resmî söyleminin mezhep-dışı kalması, sahadaki algının da mezhep-dışı kalacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim bölge kamuoylarında ve sosyal medyada, gelişmelerin “Sünni-Şii” ekseninde okunma eğilimi zaten güçlüdür. Bu itibarla, tam ölçekli bir mezhep savaşından ziyade, mevcut vekâlet savaşları ağının (Yemen, Irak, Lübnan, Suriye) daha yüksek yoğunluklu ve daha görünür bir “kutuplaşmış vekâlet çatışması” evresine evrilmesi, en muhtemel senaryo olarak öne çıkmaktadır. Nihai bir mezhep savaşının önündeki en büyük fren ise gerek Suudi Arabistan'ın gerekse İran'ın, tam ölçekli bir bölgesel savaşın kendi rejim istikrarlarını da tehdit edeceğinin bilincinde olmasıdır.

XII. Zayıflamış İran'ın Elinde Kalan Kozlar

İran, Hürmüz krizinin yarattığı ekonomik ve askerî yıpranmaya rağmen, bütün kozlarını tüketmiş bir aktör değildir. Nitekim savaşın ilk evresinde Hürmüz Boğazı'nı kapatma kararı, küresel piyasaları derinden

etkilemiş ve Tahran'ın müzakere masasındaki elini güçlendirerek savaşın erken bir aşamada durdurulmasını sağlamıştır. Bu, İran'ın hâlâ elinde tuttuğu “boğaz kartının” caydırıcı gücünü kanıtlar niteliktedir. İran'ın elindeki kalan kozlar şu şekilde özetlenebilecektir:

- Vekil ağı üzerinden asimetrik taciz kapasitesi — Husiler, Irak'taki Şii milisler ve Hizbullah üzerinden düşük maliyetli, yüksek etkili saldırılar düzenleyebilme yeteneği;
- Hürmüz'ü kısmi olarak yeniden kapatma tehdidi — tam kapatma yerine, seçici müdahale (belirli rotanın dışına çıkan gemilere uyarı ateşi) yoluyla piyasaları sürekli tetikte tutma stratejisi;
- Nükleer program üzerinden pazarlık kozu — teknik görüşmelerin başlatılması ihtimali, yaptırımların kaldırılmasıyla ilişkilendirilerek diplomatik bir manevra alanı yaratmaktadır;
- Rusya ve Çin ile stratejik yakınlaşma — özellikle Çin'in enerji ithalat bağımlılığı üzerinden Pekin'i sükûnet yönünde baskı uygulamaya sevk edebilme potansiyeli;
- İran içi dinamikler ve milis yapıların diri tutulması — oluşturulan karşı koalisyonu Sünni bir tehdit olarak nitelendirerek, iç dinamiklerde rejim karşıtı ve barışı öncelikleyen lobileri susturabilme ve dışarıdaki milis güçleri diri tutabilme kabiliyeti olarak düşünülebilir.

Bu denli zayıflamış bir konumda İran'ın rasyonel tercihi, doğrudan bir cepheleşmeden kaçınıp, vekil ağı üzerinden düşük yoğunluklu fakat sürekli bir baskı stratejisi izlemek, bu sayede hem karşı tarafın maliyetlerini artırmak hem de kendi doğrudan askerî risklerini sınırlı tutmak olacaktır. Nitekim Husilerin Kızıldeniz ablukası, tam da bu stratejinin sahadaki en somut yansımasıdır.

XIII. Türkiye İçin Riskler ve Fırsatlar

Türkiye de bu sürece barışçıl bir bakış açısıyla, aynı zamanda çok daha geniş ölçekli çatışma risklerinin — Sünni-Şii çatışması gibi— önünü alabilmek için müdahil olmuştur. Unutulmamalıdır ki,

- İslam dünyasının çıkarlarını gözetken ve Osmanlı'nın devamı olan ülke konumu,
- İttifaktaki tek NATO üyesi olması,
- Sahip olduğu ezici askeri kabiliyetler,
- İlgili bütün dış aktörlerle (ABD, Rusya, Çin, İran gibi) iletişim kanallarının açık oluşu Türkiye'yi çok daha farklı bir pozisyona taşımaktadır.

Tabii her şeye rağmen Türkiye için böyle bir sürece müdahil olma anlamında risklerin ve fırsatların birlikte değerlendirilmesi gereklidir. Başlıca riskler ve fırsatlara aşağıda değinilecektir:

XIII.1. Riskler

- Çok cepheli angajman riski — Türkiye'nin hâlihazırda Suriye, Doğu Akdeniz ve Kafkasya'da sürdürdüğü aktif dış politika gündemine, Kızıldeniz'de yeni bir askerî-diplomatik yükümlülüğün eklenmesi, kaynak ve dikkat dağılımı sorunu yaratabilecek;
- Mezhepsel algı riski — Ankara'nın açıkça Sünni Arap eksenli bir koalisyonun içinde görünmesi, İran ile sürdürülen temkinli fakat işlevsel ikili ilişkileri (ticaret, enerji transit hatları) gerginleştirebilecek;
- Operasyonel maliyet riski — donanma unsurlarının Kızıldeniz'e konuşlandırılması, hem lojistik hem bütçesel bir yük getirecek, bu da Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki mevcut deniz gücü önceliklendirmesiyle rekabet edebilecektir;
- BAE-Umman çekimserliğinin yarattığı Körfez içi hizip riski — Türkiye'nin, BAE ile son dönemde normalleşen ilişkilerinin, BAE'nin dışarıda kaldığı bir yapıya erken ve gösterişçi biçimde dahil olmasından olumsuz etkilenmesi söz konusu olabilecektir.

XIII.II. Fırsatlar

- Bölgesel liderlik ve görünürlük kazanımı — Türkiye'nin, kurucu 14 ülke arasında yer alarak, Suudi Arabistan'la birlikte koalisyonun en askerî kapasiteli üyesi sıfatıyla öne çıkması, Ankara'nın Sünni dünyadaki liderlik iddiasını güçlendirmektedir.
- Deniz gücü ihracı ve savunma sanayii fırsatı — ortak tatbikatlar ve kapasite geliştirme programları, Türk savunma sanayiinin (özellikle İHA/SİHA, korvet ve devriye botu segmentlerinde) bölgesel pazarlara erişimini kolaylaştırabilecektir.
- Enerji güzergâhı güvenliğine doğrudan paydaş olma — Türkiye'nin, Kızıldeniz-Süveyş hattının güvenliğine katkı sunması, kendi enerji ithalat güvenliğini de dolaylı olarak güçlendirmektedir.
- Diplomatik arabuluculuk potansiyeli — Türkiye'nin hem koalisyon içinde hem de İran'la kanalları açık tutan nadir aktörlerden biri olması, olası bir de-eskalasyon sürecinde Ankara'yı vazgeçilmez bir arabulucu konumuna taşıyabilecektir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin en rasyonel stratejisi, koalisyona görünür fakat ölçülü bir katkı sunmaktır. İran ile diplomatik kanalları açık tutarak “köprü ülke” pozisyonunu korumak ve savunma sanayii kazanımlarını önceliklendiren bir katılım modeli benimsemek en makul yaklaşımdır.

XIV. “İslam Devletleri Ordusu” Modeli Hayata Geçebilir mi?

Kızıldeniz Koalisyonu'nun askerî bir modele evrilmesi hâlinde, tarihsel olarak sıkça gündeme gelen fakat hiçbir zaman tam anlamıyla kurumsallaşamamış “İslam Devletleri Ordusu” fikrinin yeniden canlanıp canlanmayacağı meselesi, akademik açıdan üzerinde durulmayı hak etmektedir. Mevcut koalisyonun yapısı incelendiğinde, bunun bir “İslam Ordusu” modelinden ziyade, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın 2015'te ilan ettiği ve büyük ölçüde kağıt üzerinde kalan “İslami Askerî Terör Karşıtı Koalisyon” (IMCTC) modeline daha yakın, işlevsel ve dar kapsamlı bir “deniz güvenliği koalisyonu” olduğu görülmektedir.

Bu tür yapıların tarihsel olarak kurumsallaşamamasının temel nedeni, üye devletlerin egemenlik hassasiyetleri, birbiriyle çelişen bölgesel çıkarları (Türkiye-Mısır, Suudi Arabistan-Katar-BAE arası zaman zaman gerilen ilişkiler gibi) ve ortak bir komuta-kontrol mimarisine duyulan güvensizliktir. Mamafih, Kızıldeniz Koalisyonu'nun, somut ve sınırlı bir tehdide (Husi ablukası) karşı, coğrafi olarak dar bir alanda (Babülmendep-Kızıldeniz-Aden Körfezi) ve işlevsel bir mandatla (istihbarat paylaşımı, ortak devriye, tatbikat) kurgulanmış olması, önceki “İslam Ordusu” girişimlerinden ayrılan, daha gerçekçi ve sürdürülebilir bir model sunmaktadır. Bu itibarla, tam kapsamlı bir “İslam Devletleri Ordusu”nun kısa-orta vadede hayata geçmesi düşük ihtimal dahilinde kalmakla birlikte, Kızıldeniz Koalisyonu'nun başarılı bir işleyiş sergilemesi hâlinde, benzer işlevsel ve coğrafi olarak sınırlı “mini-koalisyonların” (Basra Körfezi, Doğu Akdeniz gibi) çoğalması ve zamanla bir ağ hâlinde birbirine eklemelenmesi ihtimali, daha gerçekçi bir orta-vadeli senaryo olarak değerlendirilmelidir. Tabii diğer taraftan ilgili koalisyonu Türkiye'nin askeri-stratejik açılardan yönlendirmeye başlaması ve olası yeni risklere karşı bir arada duruş yeni bir “İslam Ordusu” yaklaşımının da ön kurgusunu oluşturabilecektir.

XV. Caydırıcılık Analizi: Teknik, Ekonomik, Askerî ve Teknolojik Boyutlar

XV.I. Teknik ve Askerî Boyut

Koalisyonun caydırıcılık kapasitesi, üye ülkelerin deniz gücü envanterinin heterojenliği nedeniyle eşitsiz bir dağılım göstermektedir. Suudi Arabistan ve Mısır, bölgesel ölçekte görece güçlü deniz kuvvetlerine sahipken; Cibuti, Somali ve Sudan gibi ülkelerin katkısı büyük ölçüde sembolik ve coğrafi (üs/liman erişimi) düzeyde kalacaktır. Türkiye'nin katılımı ise, gerek Doğu Akdeniz'de biriktirdiği deniz harekât tecrübesi gerekse İHA/SİHA teknolojisindeki mukayeseli üstünlüğü nedeniyle, koalisyonun caydırıcılık denkleminde orantısız bir katkı sunma potansiyeli taşımaktadır.

XV.II. Ekonomik Boyut

Caydırıcılığın ekonomik ayağı, esasen sigorta ve navlun piyasalarının davranışıyla ölçülmektedir. Koalisyonun varlığı, war-risk sigortası primlerini düşürerek ve gemi sahiplerinin Ümit Burnu güzergâhından vazgeçip Kızıldeniz'e dönme kararını hızlandırarak dolaylı bir ekonomik caydırıcılık yaratabilir. Ancak bu etkinin somutlaşması, koalisyonun en az bir-iki yüksek profilli olayda (örneğin bir Husi saldırısının etkisiz hâle getirilmesi) somut başarı göstermesine bağlıdır. Aksi hâlde piyasalar, koalisyonu “kağıt üzerinde” bir yapı olarak fiyatlamaya devam edecektir.

XV.III. Teknolojik Boyut

Husilerin kullandığı düşük maliyetli İHA ve seyir füzesi teknolojilerine karşı, koalisyonun hava savunma ve erken uyarı entegrasyonu, caydırıcılığın en kritik teknolojik eşiğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, üye ülkeler arasında ortak bir radar-istihbarat paylaşım ağının (maritime domain awareness) kurulup kurulamayacağı, koalisyonun sadece siyasi bir sembol mü yoksa fiilî bir operasyonel caydırıcı mı olacağını

belirleyecek temel değişkendir. Nitekim düşük maliyetli asimetrik tehditlere karşı yüksek maliyetli konvansiyonel savunma sistemlerinin (Patriot, deniz temelli hava savunma) maliyet-etkinlik dengesi, hâlihazırda Kızıldeniz'deki tüm aktörlerin karşılaştığı ortak bir zafiyet alanıdır.

XVI. Çatışma Düzeyine Göre Alternatif Senaryolar ve Kazanan-Kaybeden Analizi

Kızıldeniz krizinin seyri, tek bir doğrusal hat üzerinden değil, farklı tırmanma düzeylerine göre şekillenen çoklu bir olasılıklar uzayı üzerinden değerlendirilmelidir. Aşağıda, mevcut verilerden hareketle üç temel senaryo -kontrollü gerileme, dondurulmuş çatışma ve tam kapsamlı bölgesel savaş- tanımlanmış; her bir senaryonun gerçekleşme koşulları, süresi ve başlıca sonuçları karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Senaryo	Tetikleyici Koşullar	Muhtemel Süre	Başlıca Sonuçlar
Senaryo A — Kontrollü Gerileme (De-eskalasyon)	ABD-İran müzakerelerinin somutlaşması; Husilerin Umman/Katar arabuluculuğuyla abluka söylemini yumuşatması; koalisyonun caydırıcılık göstermesi	3-6 ay içinde belirginleşir	Petrol fiyatları 80 doların altına gerileyebilir; koalisyon kurumsallaşarak kalıcı bir istihbarat-devriye yapısına dönüşür; Yemen'de nispi sükûnet yeniden tesis edilir
Senaryo B — Dondurulmuş Çatışma (Mevcut Trend)	Ne müzakerelerin çökmesi ne de tam uzlaş; düşük yoğunluklu Husi saldırıları ve nokta atışı koalisyon karşılıkları sürer	Belirsiz, muhtemelen 1 yılı aşkın	Sigorta primleri yüksek seyreder; Ümit Burnu güzergâhı kısmen kullanılmaya devam eder; koalisyon varlığını sürdürür fakat operasyonel olgunluğa erişemez
Senaryo C — Tam Kapsamlı Bölgesel Tırmanma	Hürmüz'de yeni bir ABD-İran çatışma dalgası; Husilerin büyük ölçekli bir tanker/liman saldırısı; koalisyonun Hudeyde'ye kapsamlı hava-deniz harekâtı başlatması	Ani ve hızlı gelişebilir	Petrol fiyatları 110-120 dolar bandını test edebilir; Babülmendep fiilen kapanabilir; mezhepsel kutuplaşma söylemi keskinleşir; küresel tedarik zincirlerinde ciddi aksama yaşanır

XVI.I. Senaryolara Göre Kazanan-Kaybeden Analizi

Her bir senaryonun aktörler nezdinde yarattığı kazanç ve kayıp dağılımı simetrik değildir. Aşağıdaki tablo, başlıca aktörlerin üç senaryo altındaki konumunu özetlemektedir. Burada “kazanan” ifadesi mutlak bir çıkarı değil, ilgili aktörün mevcut duruma kıyasla göreceli konumunu ifade etmektedir.

Aktör	Senaryo A (Gerileme)	Senaryo B (Dondurulmuş)	Senaryo C (Tam Tırmanma)
Suudi Arabistan	Kazanan — liderlik meşruiyeti pekişir, ihracat güvenliği sağlanır	Kısmi kazanan — maliyetli fakat idare edilebilir	Kaybeden — doğrudan askerî ve ekonomik yük ağırlaşır

Aktör	Senaryo A (Gerileme)	Senaryo B (Dondurulmuş)	Senaryo C (Tam Tırmanma)
Türkiye	Kazanan — düşük maliyetli itibar ve savunma sanayii kazanımı	Nötr — sınırlı katkı, sınırlı risk	Nötr — çok cepheli angajman baskısı artar, riskler yeni fırsatlar oluşturabilir
İran	Kaybeden — pazarlık gücü zayıflar	Kısmi kazanan — vekil ağı üzerinden baskıyı sürdürür	Belirsiz — büyük risk fakat Hürmüz kartını yeniden öne çıkarma fırsatı
Husiler	Kaybeden — uluslararası izolasyon artar	Kazanan — düşük maliyetle görünürlük ve pazarlık gücü korunur	Yüksek risk/yüksek getiri — askerî kayıp riski, fakat “direniş” anlatısı güçlenir
İsrail	Kazanan — dolaylı hedefin zayıflaması	Nötr — mevcut dolaylı korunma sürer	Kısmi kazanan — İran eksenli zayıflar, fakat bölgesel istikrarsızlık riski büyür
Küresel enerji tüketicileri (Asya-AB)	Kazanan — fiyat istikrarı ve düşük navlun	Kaybeden — sürekli risk primi ve yüksek maliyet	Büyük kaybeden — arz şoku ve enflasyonist baskı
ABD	Kazanan — düşük maliyetle bölgesel nüfuz	Kazanan — perde arkası rolünü sürdürerek maliyet paylaşımı sağlar	Nötr — doğrudan askerî angajman riski artar, Çin’e karşı eli güçlenir
Çin	Kazanan — istikrar ve düşük enerji maliyeti	Kısmi kaybeden — belirsizlik ithalat planlamasını zorlar	Büyük kaybeden — ithalat güvenliği ciddi tehdit altına girer

Bu tablodan çıkarılabilecek en dikkat çekici sonuç, hiçbir aktörün üç senaryo boyunca istikrarlı biçimde “kazanan” konumunda kalamadığıdır; bu da krizin yönetimi hâlinde dahi kırılgan bir denge üzerinde seyredeceğini, aktörlerin risk iştahına göre pozisyon değiştirebileceğini göstermektedir. Nitekim İran ve Husiler için “Senaryo B” (dondurulmuş çatışma) nispeten avantajlı görünürken, aynı senaryo küresel enerji tüketicileri için en maliyetli orta-vadeli durumu temsil etmektedir; bu asimetri, tam da düşük yoğunluklu ve süreklilik arz eden çatışmaların neden bu denli çözümü güç olduğunu açıklamaktadır.

XVII. Sonuç ve Değerlendirme

Netice itibarıyla, Kızıldeniz Deniz Savunma Koalisyonu, Hürmüz krizinin yarattığı enerji güvenliği panik ortamının ve Husi ablukasının somut tehdidinin bileşkesinde, hızla şekillenen fakat henüz operasyonel olgunluğa erişmemiş bir girişim olarak değerlendirilmelidir. İttifakın kısa vadede tam ölçekli bir askerî harekâtta ziyade, caydırıcılık, istihbarat paylaşımı ve konvoy güvenliği eksenli bir mimariyle işleyeceği; İran'ın ise doğrudan bir meydan okumadan kaçınarak vekil ağı üzerinden düşük yoğunluklu bir baskı stratejisini sürdüreceği öngörülmektedir. Sünni-Şii ekseninde tam ölçekli bir savaş riski sınırlı kalmakla birlikte, mevcut vekâlet çatışmaları ağının daha görünür ve yoğun bir kutuplaşma evresine girmesi kuvvetle muhtemeldir.

Türkiye açısından ise mesele, çok cepheli bir dış politika gündeminde yeni bir yükümlülüğü nasıl yönetileceği sorusuna indirgenmektedir. Bu bağlamda Ankara'nın, görünür fakat ölçülü bir katılım, İran'la açık kanallar ve savunma sanayi kazanımlarını önceliklendiren dengeli bir strateji izlemesi, hem bölgesel itibarını hem de ulusal çıkarlarını en iyi şekilde koruyacak yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. İşte tam da bu noktada, meselenin sadece bir “Kızıldeniz krizi” değil, Hürmüz'den Kızıldeniz'e, Doğu Akdeniz'den Basra Körfezi'ne uzanan daha geniş bir bölgesel yeniden-hızalanma sürecinin parçası olduğu unutulmamalıdır. Nitekim bu süreç, önümüzdeki aylarda bölgesel güç dengelerini kalıcı biçimde şekillendirecek bir dönüm noktası olma potansiyeli taşımaktadır.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı (AA). (2026). ABD/İsrail-İran Savaşı — güncel gelişmeler dosyası.
- Anadolu Ajansı (AA). (2026, 24 Temmuz). Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap Koalisyonu Husilere ait hedefleri vurduğunu duyurdu.
- BirGün. (2026, 31 Temmuz). Riyad'dan 'Kızıldeniz Koalisyonu' planı.
- CGTN Türk. (2026, 31 Temmuz). Suudi Arabistan'dan Kızıldeniz hamlesi: Türkiye'nin de yer aldığı koalisyon kuruldu.
- Dünya Bülteni. (2026, 31 Temmuz). İran ve Husiler'e karşı Kızıldeniz Koalisyonu kuruluyor.
- Euronews Türkçe. (2026, 31 Temmuz). Kızıldeniz'de çok uluslu koalisyon hazırlığı: Türkiye'nin de desteği var.
- Haber Vitriini. (2026, 31 Temmuz). Suudi Arabistan liderliğinde yeni deniz koalisyonu: Türkiye de kurucu ülkeler arasında.
- Hürriyet. (2026, 31 Temmuz). Son dakika... İran stratejik noktaya saldırdı: Suudi Arabistan Kızıldeniz koalisyonunu duyurdu.
- MarineDeal News. (2026, 31 Temmuz). 14 ülkeden Kızıldeniz için deniz güvenlik ittifakı.
- NTV. (2026, 24 Temmuz). Babülmendep gerilimi büyüyor. Arap Koalisyonu, Husileri vurdu.
- ODATV. (2026, 31 Temmuz). Türk donanması güneye inecek: Kızıldeniz ittifakı.
- TRT Haber / Milliyet Uzmanpara / Finansopia. (2026, 31 Temmuz). Brent petrolün varili 84,86 dolardan işlem görüyor.
- Milat Gazetesi / Memurlar.net. (2026, 26-27 Temmuz). Brent petrolün varili 86,61 dolardan işlem görüyor.
- Wikipedia (Türkçe). (2026). 2026 İran Savaşı.

Wikipedia (Türkçe). (2026). Suriye hükûmeti.

YDAM — Yeni Dünya Araştırmaları Merkezi. (2026, 12 Nisan). BAKIŞ: Yeni Suriye Nereye Gidiyor?

Aydınlık. (2026, 28 Temmuz). Şara Suriye'nin yol haritasını açıkladı: Savaştan uzak durmak istiyoruz.

CNN Türk. (2026, 29 Temmuz). Asya'da enerji alarmı: Hürmüz'ün ardından Babülmendep krizi derinleşti.

Pravda Türkiye. (2026, 4 Mayıs). Japonya Başbakanı: Hürmüz'deki sevkiyat krizi Asya Pasifik'te enerji akışını vurdu.

Haberler.com. (2026, 29 Temmuz). GRAFİKLİ — Kızıldeniz gerilimi Hürmüz'e alternatif petrol koridorlarının kırılganlığını ortaya çıkardı.

İslamist Ajanda. (2026, 29 Temmuz). Yemen'de büyük savaş kapıda mı? Tarafların güç dengesi.

Not: Bu rapor, olayların gerçekleştiği tarihe (Ağustos 2026 başı) en yakın açık kaynak haber ajansı ve basın raporlarına dayanmaktadır; sahadaki hızlı gelişim seyri nedeniyle bazı verilerin güncellenmeye muhtaç olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.